

Henning Wahlberg og Melissa Jakobsen Tveit

«Fold-a-cup» og «Kråka»: Verkshøydekravet, funksjonsbetingede formelementer og terskelen for illojal etterligning

Oslo tingrett avsa 15. januar 2026 dom (publisert i Lovdata under *TOSL-2025-124842*) om rettslig vern for den foldbare turkoppen Fold-a-cup etter åndsverkloven og markedsføringsloven. Saken gjaldt om Fold-a-cup er vernet som åndsverk etter patenttidens utløp, eventuelt etter markedsføringsloven §§ 30 og 25, og om de foldbare koppene «Kråka» fra Sport Outlet Holding AS og Elements Production AS krenker dette vernet.

Wildo Sweden AB selger Fold-a-cup, som tidligere var patent- og mønsterbeskyttet i Sverige og USA, men hvor vernet nå er utløpt. Sport Outlet Holding AS og Elements Production AS reiste negativt fastsettelsessøksmål for å få fastslått at Fold-a-cup ikke har rettslig vern, og at deres kopp «Kråka» verken gjør inngrep i opphavsrett eller utgjør en ulovlig etterligning. Wildo bestred dette og fremmet motkrav om vederlag og erstatning, forbud mot videre produksjon, markedsføring og salg, samt tilbakekall og destruksjon.

Tingretten vurderte først om Fold-a-cup er et åndsverk og hvilket vern den eventuelt har. Spørsmålet

er om koppen oppfyller kravet til verkshøyde, som er den nedre grensen for opphavsrettslig vern. Selv om terskelen for verkshøyde ofte beskrives som lav, er grensen fortsatt uklar og i praksis vanskelig å anvende for brukskunst.

Brukskunst er ofte funksjonsstyrt, men tingretten understreker at det ikke gjelder et strengere verkshøydekrav for funksjonelle produkter under henvisning til praksis fra EU-domstolen. I praksis kan imidlertid funksjonelle og tekniske føringer begrense det kreative handlingsrommet, selv om verkshøyde kan foreligge når originaliteten ligger i ikke-funksjonelle uttrykkslementer.

Fold-a-cup er videreutviklet i flere varianter siden 1978. Under prosedyren avgrenset Wildo vernekravet til 1997-utformingen, slik at vurderingen knyttet seg til én konkret versjon. Verkshøyde og originalitet skulle derfor bedømmes ut fra hva som var kjent og funksjonelt betinget i 1997, ikke ved lanseringen i 1978.

Tingretten konkluderte med at Fold-a-cup ikke har verkshøyde. Flere sentrale formelementer ble ansett for å være funksjonelt be-

grunnet og kunne derfor ikke begrunne opphavsrettslig vern. Retten bygde verkshøydevurderingen kun på rillenes (dvs. fortykkede riller under håndtaket) utforming og koppens samlede kunsthåndverksfaglige finish og helhetsinntrykk. Vurdert opp mot hva som var kjent og mulig i 1997, mente retten at disse trekene ikke var tilstrekkelig originale eller kreative «utover det helt bagatelmessige». Dermed avviste retten at Fold-a-Cup har verkshøyde.

Retten vurderte deretter vern etter markedsføringsloven (mfl.) §§ 30 og 25. Mfl. § 30 krever etterligning, forvekslingsfare og urimelig utnyttelse, mens mfl. § 25 er en snever terskelregel som skal brukes varsomt når området ellers er regulert av spesiallovgivning. Tingretten la til grunn at når et tidsbegrenset immaterialrettslig vern er utløpt, kan andre som utgangspunkt utnytte løsningen. Disse bestemmelsene kan da bare brukes ved klare holdpunkter for at etterlikningen fremstår som illojal. Slik illojalitet fant retten ikke, selv om «Kråka» versjon I ble beskrevet som svært nær Fold-a-cup. Det forelå derfor ikke et inngrep etter mfl. §§ 30 eller 25.

Avgjørelsen illustrerer at funksjonell brukskunst ofte faller utenfor opphavsretten når de sentrale formelementene er funksjonelt betinget og det som gjenstår ikke gir tilstrekkelig originalitet. Den er også et eksempel på at markedsføringsloven §§ 25 og 30 normalt ikke gir ettervern etter utløpt patent eller designvern uten klare tilleggs momenter som peker på illojal utnyttelse.

Når bevis trumfer hemmelighold: Realbevis og produsentopplysninger pålagt i patenttvist

Borgarting lagmannsrett avsa 9. januar 2026 kjennelse (publisert i Lovdata under *LB-2026-2146*) om bevis tilgang og informasjonspålegg i en patenttvist mellom Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS på den ene siden og Schlumberger Norge AS på den andre. Hovedsaken gjelder påstått patentinngrep i to av Welltecs europeiske patenter, samtidig som Schlumberger har reist ugyldighets-søksmål og negativt fastsettelses-søksmål samt krav knyttet til markedsføringsloven § 25.

Kjennelsen inngår i en flertrinns bevisvist i patentsaken. Oslo tingrett ga 12. september 2025 pålegg om bevisfremleggelse, men Borgarting lagmannsrett opphevet 19. november 2025 avgjørelsen på to punkter (realbevis i form av fysiske eksemplarer og tekniske tegninger og utlevering av produsentopplysninger) på grunn av mangelfulle vurderinger. Etter at Høyesteretts ankeutvalg forkastet anken, behandlet tingretten spørsmålene på nytt og ga Welltec medhold 16. desember 2025. Schlumberger anket, og lagmannsretten tok stilling til dette i kjennelsen 9. januar 2026.

Lagmannsretten konkluderte med at Schlumberger må stille både fysiske eksemplarer av de påståtte inngrepsgjenstandene og tilhørende tekniske tegninger til rådighet som realbevis etter tvisteloven § 26-5, jf. § 21-7. Retten mente at dette var

helt sentrale og uerstattelige bevis for inngrepsspørsmålet, og at indirekte bevis som videoer, skisser eller modeller ikke er tilstrekkelig. Selv om rådighetsstillelsen ville røpe forretningshemmeligheter, fant retten etter avveiningen i tvisteloven § 22-10 at pålegget var nødvendig av hensyn til sakens opplysning, og avviste proporsjonalitetsinnvendingene. Hensynet til hemmelighold ble ivaretatt gjennom begrenset innsynskrets og taushetsplikt, og retten understreket at motparten måtte få besiktige selve gjenstandene, ikke bare tegningene, for å kunne undersøke faktisk funksjon og utførelse.

Lagmannsretten opprettholdt pålegget om at Schlumberger må oppgi hvem som har produsert de påståtte inngrepsgjenstandene, ved å gi navn og adresse til produsentene etter tvisteloven §§ 28A-1 og 28A-2. Retten mente at det var rimelig grunn til å tro at et patentinngrep kunne foreligge, og at opplysningene var nødvendige for å kartlegge omfanget av forholdet og plassere ansvar. At produksjonen var konsernintern, stengte ikke for pålegg, siden hvert konsernselskap normalt er et eget rettssubjekt. Selv

om informasjonen berørte forretningshemmeligheter, ble pålegget opprettholdt fordi behovet for sakens opplysning veide tyngst, og fordi hemmelighold kunne sikres gjennom lukkede dører og taushetsplikt. Anke til Høyesterett ble senere avvist (HR-2026-251-U), slik at lagmannsrettens kjennelse ble stående som siste ord i bevisvisten.

Avgjørelsen illustrerer at domstolene i patenttvister kan kreve tilgang til de mest bevismessig avgjørende kildene, som fysiske gjenstander og tekniske tegninger, selv når dette berører forretningshemmeligheter, fordi indirekte bevis ikke alltid anses for å gi tilstrekkelig grunnlag for en reell inngrepsvurdering. Den illustrerer også at hemmeligholds- og proporsjonalitetsinnvendinger må underbygges konkret og at risiko ofte håndteres gjennom prosessuelle tiltak som begrenset innsynskrets, taushetsplikt og lukkede dører.

Melissa Jakobsen Tveit, advokatfullmektig i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig

Henning Wahlberg, advokat i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig.

Illustrasjon: Colourbox.com